

Gr. Broquet: Com ja és la premissa donada
per expressar un país les característiques
de les seves ciutats possibles.

“De les belleses
de la Natura
i el meu goig,”⁽¹⁾

Amics:

A vostra amable crida jo só vingut a
vostra ciutat meravellosa; hi só vingut
a ma senzillesa camperola, ab el meu
encongiment pagesivol: ab mon escàs va-
gatge de caminant boemi. Confio que
sereu indulgents pera les meves diva-
gacions inductes; jo sento que jo que
us vaig a dir no pugui dir-vosho sense
aqueixes «quartilles» que m'embarfassen
les mans, perquè allavors conixerieu, quan
menys per l'accionar, que jo que dic naix
de dintre, que és ple del bon entusiasme
dels cors sincers i que jo, més que res,
sóc un home franc que ve del país de
la Franquesa a explicar-vos ho que a ell
l'ha fet ~~gosa~~ senzillament.

De primer, quan m'ha convidaren a pen-
dre part en aquesta sèrie de conferències
tant encertadament batejades ab el nom
de «Catalunya Ciutat»; vaig sentir-me es-
poruguit. Què tenia que dir-vos jo, pobre
treballador silenciós, d'ànima esquerra i
contemplativa, pobre artista bosquetista af-
mant del silenci i de les augustes quietuts
de les montanyes? Què tenia que dir-vos
jo a vosaltres acostumats a la paraula
trascendental de filòsops i sociòlegs; a
l'eloqüència ardent dels grans lluitadors
moderns i al dir reposat dels homes de
ciència? A vosaltres que heu escoltat la

li

Amb

l#

- fruit

li

7u

ln

lm
lmjh
75/12-2
78 25
l- allò

sm
l- l-
li l-
sp dd
l-

Del 11, fundido a 12
a 22 vicero
Urgerite

sla#

voreres

19# 19#

T-78

12

df

lam

nc

veu fervent de tots els sacerdocis i les afirmacions superbes dels que saben que saben alguna cosa? De que vos parlaria jo que no se fer res mes que el meu art modest—perdoneu l'immodestia—el meu art senzill, instintiu, nodrit de mandra, de cavilacions, de somnis, de tristeses vulgars i d'aqueixes mil coses que entrebanquen arreu; miseries exposades en les aceres dels carrers; en les cunetes de les carreteres i en les cixides de les cases pobres?

No sabia pas de que parlarvos, francament, i pensava excusarme quan un jorn cap al tard, entre les boirines de la posta, assegut en un riarenc vora Ter—el riu vital—vaig sentir-me inundat d'una joia tant pura que devia apropiarse molt a la felicitat. La meua anima era contenta no mes perquè tenia enfront multituds blaves, aigües remoroses, arbreds ombrils i faldons que creuaven vertiginosos el cel de ~~la~~ ple d'incertesa capvespral. Allavors se'm va ocórrer que en mi devia haver-hi un especial fervor, una excepcional adoració per aqueles coses quan en aquell instant m'oblidava de tot tot penós que acompanya al viure; de totes les menasses de la prosa cotidiana, de

(1) Conferència llegida en P.A. N. C. de Barcelona el dia 7 del corrent.

1 cadmi

- us
} el
[t

)-
J- 7,
L el Ju
7v
J-
+ allò
7e
dgu

7 de desembre de 1908.

totes les cabories naturals en un home que no és «pràctic» y li convé ésser molt de «pràctic»:—m'entencu?

Ara bé, perquè jo no podia explicar als altres aquell encisament, aquella ditxa tranquila de contemplatiu incurable; perquè jo no podia anar a vostra ciutat a feyvos l'ofrena del meu goig, del meu goig viscut en les solituts meves; en el reposar de llargues caminades, quan el cos lassat afluyx als lligams de l'esperit y deixa que ell s'expandi en un difoldre quasi sacrésant dins el sublim misteri d'hermosura que embolcalla l'món.

Podia ésser interessant per algú això? —Es la terrible pregunta que sempre faig car m'esportexo a pensar que els meus oients o llegidors agafin son.— El dubte va ésserhi, però gairebé alhora va presentarse una llastimosa visió de ciutat. Jo la servava en la memòria des d'un dels meus darrers viatges a la vostra esplendorosa Barcelona.

Era un home sa y fort, d'hermosura viril, de gran barba negra y mirat intel·ligent; estava reclòs en un d'aquells «scriptoris «garites» que hi ha en el fons dels magatzems; (un caixó ab finestra: una mena de taüt vertical ple de factures, dietaris y llibres de comerç; ab prou feines hi cabia, ab prou feines podia estar recolzat en una positura s'pita, trista i aclurada. Era un març d'estiu, la calor era forta y engoixosa y ell, allí, no tenia altre afer que cobrar l'import de les factures. De tant en tant un comprador acompanyat d'un dependent se li apropava, ell prenia el paperet del dependent y els diners del parroquià, tornava y cambi si calia y apa, el colze en la fusta, el cap a la mà y a suar aquell no fer res que era son treball. Prop del seu rostre inexpressiu hi havia un ventilador elèctric y, mireu, sempre, per anys que jo visqui, recordaré l'horrible gèste d'abatiment que va fer per desaparallo. Jo hi vaig llegir una porció de coses en el gèste aquell expressava tot lo que pot expressar un gèste, el lluitar per l'existència sense lluita, l'ésser actiu sense activitat, el passar per aquest món sense fruito, sense veure, com un viatger embalat dins un furgó de tren, ont només arriben els bruits y trontolls, mai la llum del sol ni l'alegria del paisatge.

J-
d#e
Te
Tel
lugu
J-I'
n' #
7i
Hdeff.
Jm
[alili
li
noo
li
J'

Ji 7-
-joia
Td
Ji I M
I O
L de bellera
>em
nen to
J- 20
Li del
de bellera
Jm Jm
Jü \i]c
Tò L, d'apa

li 7e Li
J el Uno
Lss bi
J# J#
-allo
7se J-

Ti . 28 34

Vund
lbs
Tu Jφ
J 1-
J 20 Lm
V
J-1'
-en
1-
J l.l
1xc ds
- els

Doncs bé, amics, perquè els meus con-
tes de vagabots inspirats, sentits, viscuts
enfrent de les amplàries sublimes de la
Natura, no podien interessar als ciuta-
dans d'una gran urbs, on l'espai es cotifica
a tant el metre, on es discuteix ab ad-
vocat i procurador el dret a una llenca de
penombra? Quants n'hi ha entre vosaltres
que tenen que fabricar-se un ventijol tocant
un resort de maquinària, que arpleguen
el sol ab màmpara, que veuen el cel per
una claraboia i que per tot esbarjo del llur
esperit sols poden distreure's en la contem-
plació d'una mateta de moraduix o d'una
cadenera engabiada!

Jo no m'he ric pas d'això, ni ho ja-
mento tant sols, fins crec que conforma-
ment hi és meritori. Tant de bo a mi
m'haguessin sabut «embalar» a temps! pot-
ser tindria panteó al cementiri i els meus
fills et parlar de mi dirien: «Oh, el nos-
tre pare! Quin gran comerciant! Al seu
poble un forc d'alls valia cinc cèntims i
eli va descobrir un ~~---~~ on els paga-
ven a pesseta... s'establí a Barcelona...
fou esclau del negoci, no movia mai
del magatzem... morí d'un reuma; segons
el metge, va perjudicar-lo forsa l'humitat
de l'escriptori... Era un home actiu, empre-
nedor, inteligentíssim... nosaltres hem com-
prat una torre.»

Altrament, jo vinc, doncs, com ja us he
dit, a parlar-vos de coses que no tots els
que viviu a ciutat heu vist, de coses que
anc que les hagueu vistes qui sap si les
heu sabudes veure i de coses que si les heu
sabudes veure no hi haureu pas trobat
tota l'extensió, tot l'alt sentit de mera-
vella que amaguen ab llur insignificància.

La Naturalesa parla de molt distinta
manera a's homes: o m'una hermosa dama,
té els seus desconeguts, els seus visitants
cerimoniosos, els seus íntims, els seus ena-
morats.

L#e
Je 7φ rta
UN Lm
Jφ 5#el
J el
Jo
-lluc (?)
Jes
rs l la#
lu
L-
rd
- bella

L'amor a la Natura no entra pas sobtadament. Jo no hi crec gaire en els amors súbits, jo crec més en aquells amors fills d'una contemplació llarga, sorgits a còpia de descobrir petites belleses, après de conèixer l'objecte amat en ~~llurs~~ detalls imperceptibles, els quals van gravant-se lentament en noste cor ab un tractat miniatursc, ~~definitiu~~. Així de la dona volguda ~~un~~ recorda el plegar melangiós de sos llavis, el bleix subtil que infla ~~sos~~ narises, el clotet ~~l~~brigador de les galtes somrientes i insignificant arruga de sos ulls picardiosos. Quan d'aqueixa manera ~~un~~ ama, quan ~~ab~~ aqueixes petites coses ~~un~~ s'extasia, és que l'amor és ver, inevitable. Y jo, únics, sóc un enamorat perquè he viscut molt en plena naturalesa i l'he coneguda poc a poc; però avui us contaré els meus amors.

Pobres de vosaltres els qui esperin aprendre quelcom, pobres dels que hagin vingut aquí disposats a oir alguna cosa nova o adquirir un borrall de civilitat o de cultura! Jo sóc incivil, tan incivil que ni el gran Xènius, per més gloriador que sigui podria fer-me posar una ~~3~~rmilla quan ~~U~~ calor m'ofega; jo sóc incult, ni una cita faré, ni un nom estrany eixirà dels meus llavis: vull pensar pel meu compte, vull parlar pel meu compte perquè m'he enamorat pel meu compte, sense demanar la venia als meus fills, que són els únics que poden tocar-me les conseqüències.

Im
Le
Tem
l#
Im

- sos
It-
do us
- hom
us, 2 latt
- hom
- hom
- # això
12
L us
1- Ja v la

L noff

I

-us   18   és un

El cant que veu endresso, doncs, és el
 cant de salvatge i encara tinc por que
 ho sigui poc, tinc por que molts cops
 l'afició al bell dir minvi fortalesa a la pa-
 raula, tregui asprors pintoresques, inge-
 nuïtats necessàries per feïvos sentir el
 regust veritable d'allò que m'ha inspirat.
 Tinc por d'ésser músic quan convindria
 que oïssiu remors feréstegues, discordàn-
 cies esborronadores per a millor pintarvos
 la poesia de lo fort, de lo terrible, de tot
 lo que en la Natura un home hi contempla
 ab l'ànima trèmola i el cor enxiquit. I
 no és que jo desdenyi les coses minzes,
 suaus i humils, que viuen agermanades
 admirablement ab lo altre, com la ginesta
 ab les cingleres i les violes ab els es-
 barzers, al contrari, jo les aimo les coses
 xiques; elles formen part del meu culte
 i potser hi tinc una predilecció per elles
 car ningú s'en adona, car ningú les canta,
 car ningú les esmenta. D'aquest oblit prové
 que hi hagi herbetes innominades, flors
 boscanes plenes de poesia el nom de les
 quals tothom desconeix. Estan classifica-
 des si voleu en els herbaris dels naturalistes
 però per a treure'les d'allí i portar-les al
 mercat de l'ideal, no hi ha manera de
 logranho. Un cas amic meus, i perdoneu-
 me la digressió. En la devesa de Girona
 hi naix una flor groga exquisida; és tan
 delicada que si la calliu se mustiga a
 l'instant en vostres dits. Té quatre pètals
 no més, grossos, amples, satinats com ales
 d'una papallona; viu solament una nit:
 s'obre a batzegades a la posta del sol

7i
 Jm
 Cm
 lno
 lno

Lu
 2s
 - amb les
 Jm res
 - se n' / no

2

i mor a l'arba. Es exòtica; ningú sap
 d'on ha vingut; (se) suposa si fou duta allí
 per les aigües; doncs bé, dos poetes amics
 meus, encisats per la bellesa misteriosa
 d'aquella flor interessant, volgueren saber
 quin nom havia per a ferli ofrena de llur
 inspiració i preguntaren als pastors, als
 camperols, uns i altres l'ignoraven. Allavors
 ho preguntaren a un botànic i aquell sí
 sabia com la anomenava Linney: dos mots
 grecs que els homes poetes s'apassaren
 a traduir Aenothera biennis. i oh bella
 esperança dels meus companys, aquelles
 dues paraules traduïdes significaven, sa-
 beu què... «menjar de ~~buco~~» All aital
 nom no hi ha manera de fer poesia!

I:
 di
 l'
 t-els

I-
 2:
 L,
 & ll Ju
 U I: 7 I
 + ruc
 Im

Ara reprement la nostra conversa vos
 tinc que dir que jo igualment vull cantar-
 les aquestes coses xiques; elles són per a
 mi com el clotet enciser de les galtes
 de l'enamorada, com el bleix de ses nari-
 nes, com l'insignificant arruga de sos ulls
 picardiosos. Allavors el meu cant potser
 devingui tremolós, perquè l'home de les
 selves també resa com les damiselles car
 té més motius que elles per a estar admirat
 i esporuguit.

1-
 1-

Perdoneu-me en un i altre cas. Jo vull
 dirvos ~~te~~ que tinc, ~~ta~~ que he recollit anant
 per les montanyes fent vida de caçador.
 Podria disertar com artista i com a poeta,
 perquè encara que no sé pintar, pinto,
 y encara que no faci versos provo de fer
 poesia. Jo m'hi guardaré prou; jo servo
 certa prevenció als artistes i als poetes,
 doncs, contra ~~la~~ que generalment ~~se~~ creu
 eils no són de cap manera vers enamora-
 rats de la Natura. Ells bé ho pregonen,
 bé ho fan córrer, bé s'en alaben, però a
 la millor descobreixen el seu desamor, la
 seva poca compenetració ab l'ànima de
 la seva enamorada.

us
 7#
 ll l 7,
 + el + el
 - puio
 + el
 H els

Im
 L sen

Z

Fruir, embadalirse entusiasmat, en la contemplació d'una dona hermosa, no és pas estrany; lo difícil és sofrir-la en els seus malhumors, en les seves rareces, en les seves crueltats; no demostrarli enuig; acatar els seus capritjos, ésser dòcil en les seves ires i sentirse content dels seus maltractes. La Naturalesa en ~~l~~ ca mes plàcides, en ~~dos~~ somriures bondadosos, en ~~ses~~ tebies carícies fa de bon afarla. L'home més vulgar, més ~~xiut~~ de cor, més masell d'esperit ~~se~~ troba bé a l'estiu vora una font ombriua o ~~se~~ passeja pel sol a l'hivern ab vera delectança. Això no és res, això és un egoisme de la animalitat que necessita del calor i del fred en la vida que li convé, doncs així els artistes i els poetes també tenen el ~~l~~ egoisme, egoisme d'inspiració si voleu, i pocs d'ells saben resistir les ires, els mals humors i les inclemències de la Natura i encara menys sentirse contents, sentirse felixos de penar per Ella. Hi ha emperò una mena d'éssers, una mena de predestinats, una mena de fanàtics pels quals tot, meravellosos, tot ~~l~~ que prové de la naturalesa els hi fa plaer. A voltes aqueixos homes semblen gent despreçiable, són rústecs camperols o caçadors furtius, són captaires i gandules, molts van coberts de misèria però en llur mirada hi porten l'èxtasi dels horitzons, hi porten una riquesa d'iniciació i teística. Doncs ~~l~~ ben l'estar, oferirlos diners o bé ~~l~~ que més pugui temptarlos a canvi de no vagar per la terra, a canvi de no dormir pels marges, de no saltar per les roques, de no veure el cel i les montanyes i de no fiarse de Vincerta promesa d'una ruta inconeguda; tot ho refusaran. Si ~~l~~ agaféssiu, si ~~l~~ féssiu pre-

Lo H fo

L-

L-

-ses

Lφ

L'

-els

-ren

L-L'

de L,

-allo'

L-Lφ

Hallo

U nr

Vla#

1φ

JA

1φ

1m

1-L'

1-

Lφ

1-

U nr

els 1- els

les

els

el
tz

la

la

el

no

m

soners de vostres comoditats, si a la for-
 ca barrejàu dins vostres cases confortables,
 en l'esplendor de vostra ciutat, moririem.
 Aqueixa gent són místics de la Natura;
 han arribat a extreure l'essència de consol,
 d'amor i de felicitat que despren de la
 mare Terra. Per ells no és la «finia», el
 color, ni l'externa bellesa de les coses que
 aconorta, que fanatiga; és l'ànima d'ells
 que s'ha comenetrat ab l'ànima del món.
 I aqueixes dues ànimes l'una tan xica i
 l'altra tan immensa, són amigues, s'estimen,
 comprenen, parlen, aneu a saber ab quin
 silenciós i enigmàtic llenguatge. I com
 Zaratustra atmen la Vida i esteu segurs
 que si sabessin expressarse dirien coses
 molt profundes.

Un jorn jo vaig trobar un vell, molt vell,
 assegut a la porta d'una pobra masia; era
 invàlid, el vell, el caragolava sobre si mateix
 com una fulla seca; per miracle li calia aixecar
 la testa, desdoblegar aquella espina dorsal
 anquilosada pels anys, retorta com un cercle
 de bóta. Ab la pipota als llavis i les mans
 sobrells frollols prenia sol i conversava ab mi:
 «Molts, deia, desitgen la mort, jo no: de l'altra
 vida ningú n'ha tornat; no sabem pas quins
 tractes hi fan i en aqueix món encara hi
 estic bé». Aquell decrepit se contentava ab
 poder contemplar cada jorn unes oliveres,
 una brancalada de pou, un gos que li llepava
 les mans i unes quantes gallines que
 sortejaven! Un artista n'hauria fet un quadre
 d'aquell pou, d'aquelles oliveres i d'aquells
 animals domèstics, un poeta n'hauria fet un
 sonet, però cap dels dos segurament, en el cas
 del vell fóra consolat sols de mirallo.

Jo no m'he fio massa dels civilitzats quan
 ponderen son amor a la Natura. Els veig
 savint artificiosos, poc comenetrats ab ella;
 coneixen que no la coneixen; que parlen
 per referències i que per parlar fan com
 els hereu prodigs; malgasten el capital
 dels seus passats.

la

es

els els el

lm

sm

bra

l-

l-

sm

le r ge sm

tes

l-

tz

tm

en

l-

Així els poetes com els herbolaris tenen llur armaricet on hi tanquen un limitat nombre de vegetals. Cada cop que volen produir un determinat afecte van a la lleixa corresponent, allarguen la mà i us el serveixen més o menys marcit, més o menys flairós. Desde temps immemorial les mateixes receptes poètiques arriben a nosaltres a través de les generacions i nosaltres som tristos o som alegres segons l'infusió del vegetal que'ns donen. Així el xiprés ens fa venir melangia, ens fa pensar en la mort i ha sigut posat pels cementiris i els burgesos el treuen dels jardins perquè el burgés si no creu en la poesia creu en la mort i creu més, creu que no podria riure davant d'un d'aquells arbres admirables que segons el meu amic Santiago Rusiñol és un dels pocs que saben ~~que~~ que es fan, que creixen ab coneixements i ab metode estètic.

La que dic dels ~~arbres~~ podria dirho de altres plantes i d'altres flors. Tot té un significat precís, exacte, matemàtic. Es la mania del símbol i el símbol ha arribat a fer insuportables una porció de coses. Ha engendrat el llenguatge de les flors i de les fulles per a ús i abús de damises cursis, aqueixa plaga de verges descontentes que saben perfectament que significa un brot d'alzina i no han vist mai un alzinar. Arribarà un temps, amics, que coses molt belles ja no serviran per a fer bellesa. Les han rebregades tant que ja son inservibles. Ab la naturalesa els poetes dolents més que beure'hi s'hi han abeurat y abeurant'hi hi han deixat la baba, la baba dels poetes dolents que produeix el mateix fàstic que la dels llimacs.

#

La# Ten
se - estat

- Rossinyol

Im d m

HEl

H xiprés

r l l

L#

Im

7-

A-s

3

no són les flors; les plantes i part del regne vegetal ~~le~~ que han espatllat els poetes, sinó també part d'alres regnes i fins el sistema planetari. Exemple; la pobre lluna, la pàlida lluna, la bonicoia lluna, està més desacreditada que la plata espanyola. Els homes formals ja no gosen mirarla no més que ab telescopi; fa romàntic, fa tísic, fa enamorat... ¿què direm dels rossinyols? Jo tinc dos amics prosistes que ab set anys que escriuen, nolls han gosat a esmentar ni una sola vegada i en catubi un poeta gironí que vol ésser distingit i creu que la vulgaritat prové de dir les coses com tothom no veientse ab cor de prescindir dels cantors de les selves tan manossejats, ab un enginy admirable els ~~hi~~ ha trobat un altre nom, els hi diu... «filomeles»... Déu vulgui que aqueixa paraula no's vulgariï també i resti per sempre per a ús exclusiu del susdit poeta.

Respecte als pintors, ells veuen la naturalesa a través de llur temperament, segons una encertada frase del mestre de Medán, però la naturalesa passada així pel garbell d'un caràcter, a voltes ens resulta estrafolària.

El nostre crític d'art i distingit escriptor en Canselles, a qui admiro, parlant de l'última Exposició de Pintura de Barcelona, remarcava la tendència dels pintors moderns de dar a llurs quadros un aspecte decoratiu i en citava alguns, les pinzellades dels quals, recordaven el mosaic així com altres recordaven els tapissos, etc. A mí llegint això se'm va ocórrer que quan la mà d'un artista fa coses semblants, s'entreté en coses semblants, no és pas l'èxtasi ni l'entusiasme lo que la mou. Jo comprenc que un industrial enamorat d'un aspecte de la naturalesa és digui: jo tinc fils de colors o pedretes de colors i ab això faré arbres, cels i montanyes i perfectament, quin remei li queda; però no entenc que un pintor enfervorit de lo que mira es digui:

7-
lm
Le
1-

-el
ll

lm
JI#
Uw

lm
lm - φ
Jes rtz
L#

φ

Jen.
Jm

Ji

del

jo tinc pinzells, jo tinc colors, jo puc fer arbres, cels i muntanyes; el medi que jo dispo-
 se em permet posarhi el sentiment de la meua ànima, no obstant, procuraré comportar-me com si sols tingues els fils de l'industrial o les pedretes de l'industrial i empedraré ab sentiment o teixiré ab l'ànima, o al revés el sentiment meu és un empedrat, la meua ànima un teixit. Ja us he dit abans que no'm fiava gaire de l'enamorament dels massa civil-
 tats!

Hi ha encara un altra mena de gent que trafiqueja ab la Natura, no són pas el savis, aqueixos l'amen a través del cristall de roca, tampoc són els filòsops pels quals la naturalesa és sols un argu-
 ment, els que'n refereixo són els excursionistes. Podrà haverhi que ho siguin de bona fe però n'hi ha d'altres que anar al camp és sols un motiu per lluir unes grans sabates clavetejades, unes pantorilles escultòriques, unes gorres que'ls hi tapen els sentits i una despreocupació en el viatjar que'ls hi permet saltar vint vegades del vago, discutir ab el guarda fren-
 no i burlarse dels pagesos.

Sigui com vulgui l'excursionisme no produeix pas gaires fervents de la Natura. Jo no puc imaginar-me a un home que estimi en corporació, entre la gresca dels companys; no puc creure que per admirar-se es necessiti pujar una muntanya—pujar una muntanya és a voltes qüestió d'amor propi: jo tinc el pulmó més gros que'teu—jo no puc aventurar-me a que sols en les altures es trobi l'èxtasi de la naturalesa. Crec que és un infantilisme allò que fan els menestrals de pujar a una ermita ab una ullera sota l'aixela. Potser una ullera és desconfiar dels propis ulls, és confessar que sense un òptic la naturalesa no té cap encis.

J-
 L- 1m
 7m
 le
 it
 1m
 Jno
 — aquells a qui em
 A-n'
 — a pels quals
 le
 Le - p
 F
 1- Jp
 1-
 Lp 1- Sel
 1m

1p

Final 1er plec

Pobres gents aquelles que el ésser al cim d'un turó ni la ullera els val!—Quina llástima—diren ells—el dia és boirós; no podrem veure el poble tal ni el castell qual. Oh és ben trist, fixeuhí be, no poder veure un castell o un poble a quatre o cinc hores lluny! Per aquestes la paraula panorama té un alt sentit de cosa sublim. Oh ànimes maopas!

Amics, no vullu que us diguin reis de la creació si no coneixeu i almitu vostre reialme. Y per coneixeu y per aillar no dugueu pas les mans embassades ab vidres de multiplicar, si no us sentiú ab vocació de savis. Heu de comprendre igualment que l'amor al camp no consisteix en anar a estiuajar, ni en fer poesies de Jocs Florals que parlin de fargoles i romanins, aqueixes dues herbes patriótiques que si abundessin tant com se suposa, Catalunya seria un erm, car sols entre pedres i sorrals creixen en realitat aqueixes plantes aromátiques. Si us sentiú enamorats de la naturalesa malfeyvos dels paisatges d'alguns pintors, del ruralisme vistestle Barcelona i no feu gaire cas de les descripcions bucòliques on abundin les belleses de pesebre. Es hora ja de desfer el malentés de que sols la terra sigui bella en llocs de regadiu, a les vores del mar, en les ombres dels prats, sota les salzenedes o bé allí on murmurin les fontanes; aixó pot contentar els febles que sols resisteixen el camp per una temporada com a reconstituent i encara ab certes condicions, ab certs aditaments,

Esser entussiasta de la Natura ab

dar

#

Im

Im

ue
1's-
L φ
U que 2 φ 1e
1 φ L φ
m Ver-lo 1-
m

bl

l-s'
l-
7m

ombreta, barret de panamá, netetat de roba, diners a l'armilla i un bon hotel per a soplar hi és cosa senzillíssima. Si jo l'hagués observada ab tals condicions, si jo l'hagués observada ab tals comoditats, no seria aquí entre vosaltres, res tindria que dirvos, res podria fer valdre perquè m'escolléssiu; cent com jo en trobarieu que ab més lluïment farien la meua tasca. Però jo porto quelcom més perà dir, jo sento un entusiasme més gran, perquè és l'entusiasme que perdura a través dels dolors que Ella, l'enamorada, m'ha fet sentir.

Ara vull fer vos una confessió: la meua vida és la de molts homes, res hi ha en ella de excepcional; les alegries de tots i les tristeses de tots; vaig casarme, he tingut fills, els estimo, m'estimen potser més del que mereixo; doncs bé, les hores d'una felicitat més placida, d'un benestar més pur, les que més recordo des de les llunyanies de ma infantesa, són les que só fruit a ple camp, assegut a l'herba o sota un pi, sol, ab la pipa als llavis i el perdiguier als peus. Jo mateix a voltes, al pensar hi sento remordiments i segons com, me pregunto si és que en mi hi ha un estrany atavisme, si ressuscita en mí l'home de les cavernes. Si cregués en la transmigració de les ànimes m'arribaria a encaborniar pensant quina mena de ser havia encarnat la meua que ara sentí tan intensament la joia de viure. Altres voltes sem figura que el meu goig prové d'una alta intuïció de la veritat que regeix el món i la nostra existència. Si guí com vulguí, la naturalesa a totes hores, baix tots els aspectes, ha sigut el meu consol. Jo, pobre habitant d'una ciutat trista, hauria caigut en un aclaparament

lm
u

(#
lm
l no 3 no
/#

l no

lm
Ven J-
d'èner

l el
- estat

4

mortal si Ella no m'hagués obert els braços dignificadors.

La caçera va ésser per a mi un bell motiu d'allunyame dels meus conciudadans, aquells pobres conciudadans que per divertir-se tenen que jugar al domino o anar-se'n a menjar una truita i quatre olives en un hostal de fora, o ésser «concejals» o traïr la muller si en tenen.

La Natura ab les seves bondats va amanyagame poc a poc, després vaig sentir els seus rigors i sentinlos se'm va fer imprescindible.

Ah! amics meus, poc sap ningú el caudal de sensacions que guardo d'aquelles penalitats i com fan lluminoses les meves hores ciutadanes les remembrances dels meus heroïsmes.

Jo us els vull explicar.

Jo he trascat pels boscos en el mes de agost, sentint en més carns la carrera dolorosa dels gatosars ressecs, cegantme els reflexos de la gresa arroentada, asfixiantme la bravada de la fullaraca mentre les tavelles dels ginestells s'obrien ab un crepitat de flama. A la mateixa hora he creuat per terres ermes, ont saltaven les llagostes i brunzien escarbats; ont a cada pas, entrells matolls, s'olia el bruit misteriós d'un animal fugitiu al mateix instant que en la bauma d'una pedra hi llampegava un llangardaix virolat.

Vosaltres no sabeu encara ~~to~~ que és pel cor d'un caçador el bruit repenti d'una fugida dins l'herbei recremat d'un erm. No sé ab que comparatiu i no ho compararé. Tampoc sabria ab quines paraules fer vos sentir ~~to~~ que jo he sentit en aqueixes jornades estivals, quan el sol clavella la terra y escalda els blats de moro, quan la bafarada dels marges tapa els sentits, quan allà prop, un cingle rocós vos envia reverberacions d'infem. Tot cruixda tot dringa, l'herba's

L-
L-
l m
L- Ven
J-

7m

L-
L-
Le

d'
b no
9-

el
l m 7-
b m - el

- us eix es

m

trenca ab espetecs metálics, el llistó mort
 rellisca, a través de la sola de l'espardenya
 us passa la cremor dels esqueis; lleugers
 bufaruts calents agiten les fulles de les
 parres; les llumyanies dels pinars de-
 venen incertes com si un vidre movedís
 s'interposés y en tant, un silenci pregon,
 una mena de vaguetat trista, sota aquella
 llum folla, us fa sentir inquietud de que
 vostre cervell s'evapora, de que vostres
 venes esclataran com la tuberia d'una cal-
 dera de vapor ab massa pressió. Y après,
 amics, quan allá abaix en algun obac, so-
 ta un cirerer ple d'eures, vos deixeu caure
 amarats de suor, mentre un ocell revola
 en les branques, frufu la glòria d'aquella
 gesta i retorneu a casa pel corriol es-
 pantant sargantanes, ab la pipa a la boca,
 la brusa inflada del vent de mar, llençant
 ab cura el misto apagat perquè y idea de
 que tot allò pot encendre's, fins espontà-
 niament, no s'ans separa del magi.

Y posat a parlarne de les cruels belle-
 ses dels llocs assolajats, jo no puc pas
 estarme de fer esment d'aqueixes cingle-
 res estèrils del nostre país, restes impo-
 sants de cataclismes geològics. Abrusades
 de sol, ab ses roques a punt d'estimbarse,
 ab les ensulciades d'argila blanca que
 crema la retina, ab ses atzavares decan-
 tante a l'abip, ab ses enderrocs legen-
 daris que les coronen i ab el generós
 florir de les ginesteres entre la desola-
 ció de sos flancs malèits, us produïxen
 una alta sensació tràgica, tenen per mi
 un encant sublim de cosa anatemiada,
 una grandiositat de geste satínic.

7m
 1-
 7-
 1m
 1m
 T-

sla
 7m
 -us
 7m
 -llumi
 1 la

oll
 F
 1m 11isme
 1m 2m

Latitz

Tant si ~~ve~~ creieu com no, jo ~~ve~~ asseguro que m'agrada enfilari hi per aqueixes cinglens, m'agrada ampararme ab les roques que cremen, sentir els peus que ~~se~~ s'enreden ab les romagueres mortes i ab les tiges espinoses dels arus terribles, rodolar per la pendent, estimbar pedruscalla i mirar al cim per veure les orelles d'un pl retorçantse al caire del penyal segat, la parec riuosa, groga de Viquen, el plomall airós de la pita florida i la blavor profunda del cel que incita al vertic.

De visions de primavera no us en parlaré gaire: massa us ~~en~~ han parlat. Verdor, rossinyols, papallones... la brisa perfumada... la pastora que canta... l'amor triomfant arreu... en fi, seria repetitvos la cançó enfadosa dels contemplatius ab comoditats. Sols vull remarcarvos la bellesa dels boscos en aquest temps. Els boscos solen decorar no més els quadros d'vernals; serveixen perfectament per ferhi morir un infantó gebrat en els contes sentimentals o ~~per~~ una donzella fugitiva en res novèles per entregues, però jo us aconsello que hi aneu al bosc a la primavera. Cap jardí és més bell ni flaira tan exquisidament. Un bosc pel maig és una meravella; imagineuvs que és un tapís que s'estén, interminable per les corrues i per les valls, brodat de mil corolles senzilles, atapat de matisos suaus, abrillantats a claps pels raigs del sol que filtren per entre les branques dels grans arbres.

Y si abunden les estepes, amics meus, allò és esplèndid: l'estepa fa una flor de pétals blancs y estams daurats, molt semblant a les roses de pastor i cada mata s'hi cobreix d'aqueixes roses i la florida és tan gran que montanyes senceres no són mes que un apilonament de calzes.

Dels matolls del bosc s'hi té un pobre concepte; ningú recorda que florixin i floreixen tots; els brucs, la brossa, les gatoses, les romagueres, les argelagues, i cent més que no recordo. Y als matins quan el sol evapora la rosada cada flum exalta son perfum i s'alça una boira blona impregnada d'odor subtil, refinament de totes les odors.

nh
u²

JRP

u

Je Lha

l-m'
l- l m
7m l m

oli
vertigen.

l-
7m l-

JRP
per
7ll enviar-hi

8 no
l-
Ve
les

u
8 no es

li